

Immanuel Kant besluit zijn laatste grote werk over de zeden met beschouwingen over vriendschap. Jarenlang rondde hij er zijn ethiek- colleges mee af. De teksten laten zien dat de praktische filosofie van Verlichtingsdenker Kant veel genuanceerder blijkt dan zijn beroemde plichtenleer suggereert. Het spreekwoordelijk geworden dualisme van ideaal en werkelijkheid, plicht en geluk, rede en gevoel, liefde en respect, afstand en toenadering, bekentenis en geheim, intentie en verwachting is juist telkens afgestemd op een verhoopte mogelijke synthese. Hoe zeldzaam ook (zij is 'een zwarte zwaan'), de vriendschap bestaat wel degelijk.

Vriendschap is een deugd en onze opvatting daarover is niet alleen verweven met seksuele geaardheid, schoonheidsidealen en persoonlijk welzijn, maar ook met maatschappelijke thema's van politieke en religieuze aard. Over vriendschap ontsluit de gehele praktische filosofie van Kant en illustreert haar blijvend belang voor onze samenleving.

Donald Loose is emeritus bijzonder hoogleraar wijsbegeerte (Erasmus Universiteit Rotterdam en Tilburg University). Hij publiceerde in het bijzonder over de praktische filosofie van Kant, over de Franse politieke filosofie van de twintigste eeuw en over de relatie tussen christendom en Verlichting.